

V smislu §§-ov 32. zvrš. r. in 161 opr. r. smejo pri izvršilnem dejanji biti navzoče vse vdeležene osebe. Ali pa so stroški intervencije zahtevajočega upnika bili potrebni za uresničenje pravice, to je v smislu §-a 74. zvrš. r. določiti po skrbnem pretehtanji vseh okolnosti.

V le-tej izvršilni stvari ni prezreti, da ima zahtevajoči upnik pri zavezanki precej visoko tirjatev, da le-ta, označena kakor zasebnica, nima nobenega nepremičnega imetja in da torej ni bilo opustiti nobenega koraka, kateri bi bil umesten, da se uresniči pravica, zahtevajočemu upniku pristojeca.

Ako je izvršilno dejanje ostalo brezuspešno, ni to krivda zahtevajočega upnika, kateri je mogel vsekakor domnevati, da bode vsaj telesna preiskava zavezanke imela kaj vspaha. Da se je tudi ta brezuspešila, zakrivila je zavezanka sama, ker se je skrila, kakor je poročal izvršilni organ. Intervencijo je torej smatrati za umestno in potrebno.

Ker bi bil pa intervencijo lahko izvršil tudi kak odvetniški uradnik, ni bila osebna intervencija zastopnika zahtevajočega upnika potrebna. Vsled tega bilo je na stroških intervencije priznati le one, katere pri takem poslovanju v smislu odvetniškega tarifa pristojajo kakemu odvetniškemu uradniku.



Javno pravo.

Slovenski nagrobni napis v tržaški okolici.

C. kr. upravno sodišče je pod predsedstvom c. kr. senatnega predsednika dra. vit. pl. Alter, ob navzočnosti svetnikov c. kr. upravnega sodišča barona Giovanelli, Zenker, dra. Zistler in Truxa, potem zapisnikarja c. kr. dvornega tajnika Malniča o pritožbi mestne občine tržaške proti odločbi c. kr. ministerstva za notranje stvari z dné 1. marca 1897, št. 5867, tičoči se grobnega napisa, po javni ustni razpravi dné 14. oktobra 1898, k št. 5404, in sicer zaslišavši poročilo in izvedbe c. kr. ministerskega tajnika Kulavics-a kakor zastopnika toženega c. kr. ministerstva za notranje stvari, spoznalo za pravo:

Pritožba se kakor neutemeljena zavrne.

Razlogi:

Odbor za napravo nagrobnega spomenika pokojnemu Dragotinu Martelancu na pokopališči v Barkovljah predložil je mestnemu magistratu tržaškemu slovenski nagrobni napis »Uzor rodoljuba Dragotinu Martelancu postavil hvaležni narod 15. maja 1866 — 4. aprila 1895.« Le-tega pa mestni magistrat tržaški z odlokom z 8. julija 1896, št. 36404 ni potrdil.

Na pritožbe odbora je c. kr. primorsko namestništvo z odločbo z dné 18. decembra 1896, št. 26431 razveljavilo zgoraj omenjeni odlok gledé nagrobnega napisu.

Mestna občina tržaška pa se je pritožila pri c. kr. ministèrstvu za notranje stvari, a le-to s svojo odločbo z dné 1. marča 1897, št. 5877 ni kaj drugega ukrenilo.

V pritožbi, katera se je vložila pri tem sodišči, prigovarja mestna občina tržaška, češ, da ste se izpodbijani odločbi državnih oblastev izdali nepristojno, da kršita občinsko samoupravo in da tudi stvarno niste utemeljeni.

Upravno sodišče pa ni moglo pritrrditi tej pritožbi.

Vsekakor je resnično, da pristoja po §-u 119. lit. *d*) ustave neposredno podrejenega mesta tržaškega (ces. pat. z dné 12. aprila 1850. l., drž. zak. št. 139) odločanje o pritožbah proti uradovanju magistrata gledé samosvojega področja občine jedino le mestnemu upravnemu odboru in da je nadalnja pritožba proti taki odločbi nedopustna.

Tudi je res, da v smislu tržaškega statuta v zvezi s splošnjimi občinskimi zakoni in §-om 3. lit. *d*) državnega zdravstvenega zakona z dné 30. aprila 1870, drž. zak. št. 68, spada tudi naprava, vzdrževanje in nadzorstvo pokopaliških mest, torej tudi vprašanje zastran postavljanja nagrobnih spomenikov na občinskih pokopališčih v samostojno področje občine.

Brezdvomno je torej, da se je dozdevni odlok mestnega magistrata tržaškega dal izpodbijati tudi v avtonomnih instancah.

Iz tega pa še ne izhaja, da bi državna oblastva ne smela nastopiti kakor nadzorovalna oblastva.

Kajti po členu XVI. državnega občinskega zakona z dné 4. marca 1862. l., drž. zak. št. 18, nadzoruje državna uprava občine, da ne prekoračijo svojega delokroga, posebno pa ima tudi pravico

odločevati o pritožbah proti naredbam občinskega predstojništva, v katerih se zakoni kršijo ali napačno uporabljajo.

Prigovor, da ta določba zakona za Trst ni veljavna, je ničev. Kajti omenjeni zakon z dné 5. marca 1862. l., drž. zak. št. 18, kateri označuje temeljne določbe za uravnavo občinskih stvari, je že po svojem napisu veljaven tudi za mesto Trst z njegovo okolico.

Res je sicer, da je po čl. XXII. tega zakona deželno zakonodavstvo upravičeno spreminjati in dopolnjevati obstoječe mestne statute, in da po členu XXVI. je na podlagi poprejšnjih načelnih določeb izdajati za v uvodu tega zakona imenovana kraljestva in dežele občinske rede potom deželnih zakonov; brezdvomno je pa tudi, da z istim dnem, ko je ta dné 11. marca 1862. l. v državnem zakoniku razglašeni zakon stopil v pravno moč (t. j. po §-u 8. ces. patenta z dné 27. decembra 1852, drž. zak. šte. 260, z dnem aprila 1862), postale so tudi njegove načelne določbe, katere je moči neposredno uresničiti, kakor je to z zgoraj omenjenim členom XVI., takoj praktično veljavne, in da le-te ne potrebujejo še kakega priznavanja od strani deželnega zakonodavstva, ker bi bila sicer posamezna deželna zakonodavstva mogla preprečiti veljavnost določeb v splošnih državnih zakonih za nedoločen čas ali pa še celo za vedno.

Sicer se pa s to določbo zakona glede na že v tržaškem statutu nahajajoče se načelo državnega nadzorstva radi kršenja zakona ni ustvarila nikaka bistvena novota, ker po §-u 73 statuta je mestni svet, torej z ozirom na §§ 118 in 124 sta tudi mestni upravni odbor in podestà z mestnim magiŝtratom vred zavezana zvrševati svoj določeni delokrog le v okviru državnih zakonov, sicer pa, če se krši zakon, ima namestnik po §-u 111 statuta pravico ustaviti, kar se da izpodbijati z rekurzom na ministerstvo.

Po tem takem je gotovo, da je bila pristojnost namestništva, odločati o vloženi pritožbi proti odloku mestnega magistrata, v letem slučaju utemeljena, kolikor se tiče vpraŝanja, so se li z le-tem odlokom obstoječi zakoni kršili ali napačno uporabili.

Kar se pa stvari same tiče, bilo je postopanje mestnega magistrata, kateri ni dovolil nagrobnega napisa, v resnici zakonom protivno.

Kajti po določbah dvornih dekretov z dné 23. avgusta in 13. septembra 1784. l., točka 7., (zbirka polit. zakonov, zvezek 6.,

stran 568) in z dné 12. avgusta 1788. I. št. 1460, (Jaksche, zvezek 1, stran 247), katere so, kolikor se tičejo postavljanja nagrobnih spomenikov, še vedno veljavne, dovoljeno je sorodnikom ali prijateljem, ki hočejo pokazati potomcem poseben znak ljubezni, spoštovanja ali hvaležnosti do umrlega, da to lahko storé.

Občina torej ne more po svoji lastni volji prikrajševati posameznikom te pravice; mogla bi to storiti le v toliko, v kolikor bi se pokazalo izvrševanje sólo kakor po pravu ali po zakonu nedopustno.

Take pravne ali zakonite nedopustnosti zadevnega nagrobnega spomenika pa ni razvideti niti iz odloka mestnega magistrata, kateri je vrhu tega še brez obrazložbe, še manj pa iz popolnoma splošnih besedij napisa samega (»uzor-rodoljub« in »hvaležni narod.«)

V izreku državnega oblastva, s katerim se je odklonitev nagrobnega napisa kakor zakonu protivna razveljavila, ni moglo torej upravno sodišče spoznati niti nepristojne odredbe, niti posega v občinsko avtonomijo, niti kakoršne-koli nezakovitosti, temuč je moralo pritožbo kakor neutemeljeno zavriniti.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu god. XXIV. prinaša v štev. 10. do 12. naslednje razprave: dr. Edo Lovrić: Studije iz ženidbenoga prava (nadaljevanje). Dr. S. Posilović: Novi vidici u kaznenom pravu. Jakob Turnes: O postupku kod subojnih slučajeva, koji mogu nastati kod gruntovnih oblasti. Dr. N. Ogorelica: Još nekoliko pitanja iz kaznenoga postupnika (konec). Dr. Josip Hoholač: Upravno sudovanje u odnošaju spram građanskom s jedne i kaznenom s druge strane, te za sudovanje nadležne oblasti. Dr. M. Košutić: Dr. Emanuel Tilsch, Zastava ručni dle rakouského prava občanského. Dr. A. Goglia: Sudbena fotografija.

Die krainischen Landhandfesten. Tako se zove 58 stranih obsežna knjižica, ki je izšla kakor poseben odtisek iz »Mittheilungen des Instituts für oesterreichische Geschichtsforschung« v XIX. zvezku. Spisal je ta »donesek k avstrijski pravni zgodovini« Vladimir Levec, slušatelj prava na Dunaji. V »zgodovinskem pregledu« popisuje postanek in razvoj kranjskih stanov ter njihovega prava, ob jednom zgodovino uprave Kranjske po nje različnem teritoriji. Drugi oddelek obsega pregled listin, s katerimi se je deželi podelila ali potrdila ta ali ona svoboda od l. 1338. do l. 1736. V tretjem oddetku ste priobčeni dve taki obširni listini, sploh prvi, ki sta se tiskali l. 1598., odnosno devetdeset let pozneje. V zadnjem pa so posnete listine iz l. 1338., 1365. in 1374. Delo je sestavljeno na podlagi mnogih skrbnih studij, zajeto naravnost